

Het stabiliteitsmechanisme voor de euro

SARiV Advies 2011/19

SERV_Raad_20110914_StabiliteitsmechanismeEU_ADV

14 september 2011

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende instemming met het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011 tot wijziging van artikel 136 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben

Adviesvrager: Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid
Ontvangst adviesvraag: 5 juli 2011

Adviestermijn: 30 dagen met uitstel door vakantieperiode

SARiV

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 7 september 2011
Kenmerk: SARiV Advies 2011/19

SERV

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 14 september 2011
Kenmerk: SERV_Raad_20110914_StabiliteitsmechanismeEU_ADV

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	2
2.	Achtergrond.....	2
3.	Aandachtspunten voor Vlaanderen	3
1.1.	Belang van de Europese Raad	3
1.2.	Inhoud	3
4.	Conclusie	5

1. INLEIDING

Tijdens haar vergadering van 1 juli 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende instemming met het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011 tot wijziging van artikel 136 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben. Zij vroeg de minister-president, tevens bevoegd voor economie, buitenlands beleid, landbouw en plattelandsbeleid, hierover het advies in te winnen van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: “de SARiV”) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (hierna: “de Raden”). Na bespreking op hun vergaderingen van respectievelijk 7 september 2011 en 14 september 2011 keurden de Raden onderhavig advies goed. Gezien het samenvallen van de adviestermijn met de vakantieperiode vroegen en verkregen de Raden uitstel voor dit advies.

De Raden vangen aan met een schets van de achtergrond. Vervolgens bespreken ze enkele aandachtspunten voor Vlaanderen. Ten slotte komen ze tot hun conclusies.

2. ACHTERGROND

De financiële crisis die de wereld teistert vanaf 2008 laat ook in de EU zijn sporen na. Griekenland, Ierland, Portugal, Malta, Spanje en Italië werden door deze crisis het hardst getroffen en de voortdurende precaire budgettaire situatie in die landen dreigde de andere eurolanden en EU-lidstaten mee te slepen. Dit geldt ook voor België. De Europese Raad van 24 en 25 maart 2011 nam een breed pakket maatregelen aan om de crisis aan te pakken, de financiële stabiliteit te vrijwaren en de basis te leggen voor slimme, duurzame, sociaalinclusieve en werkgelegenheidschepende groei. Het Europees Stabiliteitsmechanisme is één van deze maatregelen. De bepalingen van het Verdrag van Lissabon bieden hiertoe echter geen voldoende rechtsgrond. Daarvoor is een wijziging van het Verdrag betreffende de werking van de EU nodig.¹

Bij het opstellen van het Verdrag van Lissabon werd in de mogelijkheid voorzien om op een eenvoudigere manier dan via grote intergouvernementele conferenties bepaalde onderdelen van het Verdrag te wijzigen. Artikel 48, paragraaf 6, van het Verdrag betreffende de EU definieert de eerste vereenvoudigde herzieningsprocedure.² Het is de eerste keer dat de EU hiervan gebruik maakt. Voorwaarde is wel dat de Europese Raad het amendement met unanimititeit van stemmen aanneemt en dat het door elke lidstaat volgens de eigen interne procedures wordt goedgekeurd. Bovendien mag de herziening enkel amendementen betreffen van deel drie van het Verdrag betreffende de werking van de EU over het intern beleid en optreden van de Unie op voorwaarde dat het geen uitbreiding van de bevoegdheden van de EU inhoudt. De Europese Commissie gaf in haar advies aan dat aan al deze voorwaarden voldaan werd.³ Enige tijd leefde er twijfel over de positieve uitkomst van deze procedure gelet op de zaak die werd aangespannen bij het Duits Grondwettelijk Hof. Het Hof sprak zich hierover uit op 7 september 2011 en verklaarde geen bezwaar te hebben tegen deze steunmaatregel, maar legde wel de voorwaarde op dat het Duits parlement in de toekomst nauwer betrokken moet worden bij de Europese besluitvorming over steunoperaties.

¹ EUROPESE RAAD, *Conclusies van de Europese Raad van 24-25 maart 2011, EUCO 10/11*, Brussel, 20 april 2011, 1-34.

² Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie, *Pb. EU C83*, 30 maart 2010, 42.

³ EUROPESE COMMISSIE, *Advies van de Commissie over het ontwerpbesluit van de Europese Raad tot wijziging van artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben, COM(2011)70*, Brussel, 15 februari 2011.

3. AANDACHTSPUNTEN VOOR VLAANDEREN

1.1. Belang van de Europese Raad

Het Verdrag van Lissabon versterkt de rol van de Europese Raad en maakt er een volwaardige instelling van. Het noodzakelijke optreden van de Voorzitter van de Europese Raad in het kader van de financieel-economische en schulden crisis heeft deze trend enkel versterkt. Sinds de Europese Raad van 25 maart ondernamen de staats- en regeringsleiders samen met de Voorzitter van de Europese Raad herhaalde pogingen om de financieel-economische crisis het hoofd te bieden en er “Europese oplossingen” voor te bedenken.⁴

In zijn advies 2011/8 over het Protocol bij het Verdrag van Lissabon⁵ spoorde de SARiV de Vlaamse Regering reeds aan om werk te maken van een herziening van het Samenwerkingsakkoord van 1994⁶ en om daarbij rekening te houden met de versterkte rol van de Europese Raad. Gezien de impact van de beslissingen van de Europese Raad op de Vlaamse economische en financiële stabiliteit achten de Raden het wenselijk om intra-Belgisch de actieve betrokkenheid van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement bij de voorbereiding van de bijeenkomsten van de Europese Raad te vergroten en hierover duidelijke afspraken te maken met de federale overheid.

De adviesraden zouden ook in een vroeger stadium betrokken kunnen worden bij de Vlaamse standpuntbepaling over de Europese besluitvorming. Dit zou de advieskwaliteit enkel ten goede komen, aangezien de Raden op dit moment slechts nota kunnen nemen van de genomen beslissingen en zich eventueel kunnen buigen over de mogelijke implicaties voor Vlaanderen, maar slechts weinig inhoudelijke impact meer kunnen hebben op het hele proces.

1.2. Inhoud

Het Europees Stabiliteitsmechanisme (hierna: “ESM”) zal de rol overnemen van twee mechanismes die eerder in het leven werden geroepen als antwoord op de financieel-economische crisis, nl. van de Europese Faciliteit voor financiële stabiliteit (EFSF)⁷ en het Europees financieel stabilisatiemechanisme (EFSM). Dit was nodig om enkele financiële en juridische onvolkomenheden te verhelpen. Het doel van het ESM is, net zoals bij zijn voorgangers, het verstrekken van externe financiële steun aan de lidstaten van de eurozone om de financiële stabiliteit van de eurozone als geheel te garanderen. Deze steun zal echter wel afhankelijk zijn van stringente beleidsvoorwaarden in het kader van een macro-economisch aanpassingsprogramma en een rigoureuze analyse van de houdbaarheid van de overheidsschuld door de Europese Commissie en het Internationaal Monetair Fonds, in overleg met de Europese Centrale Bank. De Europese Raad bepaalde tevens dat “indien een staat financiële steun ontvangt, verwacht wordt dat de particuliere sector per geval op passende,

⁴ Het recent voorstel van President Sarkozy en kanselier Merkel om de voorzitter van de Europese Raad Herman Van Rompuy ook voorzitter te maken van een “economische raad” van de Eurolanden is hiervan een sprekend voorbeeld.

⁵ SARiV, *Protocol tot wijziging van het Protocol betreffende de overgangsmaatregelen bij het Verdrag van Lissabon*, Advies 2011/8, Brussel, 4 maart 2011, 4-8.

⁶ Samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, met betrekking tot de vertegenwoordiging van het Koninkrijk België in de Ministerraad van de Europese Unie, B.S. 17 november 1994.

⁷ Op de bijeenkomst van de leiders van de eurozone op 21 juli 2011 werd dit mechanisme nog versterkt. RAAD VAN DE EUROPESE UNIE, *Verklaring van de staatshoofden en regeringsleiders van de Eurozone en de EU-instellingen*, Brussel, 21 juli 2011.

evenredige wijze daarbij betrokken wordt”.⁸ Het besluit zal in werking treden op 1 januari 2013, mits alle lidstaten hun interne goedkeuringsprocedures hebben doorlopen. Daarna zal het ESM van start gaan in juni 2013.

De Raden benadrukken het belang van het macro-economisch aanpassingsprogramma als voorwaarde van de financiële steun. Ze vragen dat erover gewaakt wordt dat dit aanpassingsprogramma compatibel is met de andere vereisten en toezicht van de EU inzake economisch herstel en budgettair beleid, alsook met de doelstellingen van Europa 2020. Dit betekent dat de beleidsvoorwaarden naast strikt macrobudgettaire en financiële voorwaarden die van belang zijn voor het stabiliteitsmechanisme, ook aandacht moeten hebben voor de groeimogelijkheden van de aanvragende lidstaat en in het bijzonder de sociaaleconomische aandachtspunten van de Europa 2020-strategie. De voorwaarden die opgelegd worden aan de lidstaten moeten verenigbaar zijn met de slimme, duurzame en inclusieve groeistrategie die de kern vormt van Europa 2020. Deze twee aspecten, het strikt macrobudgettaire enerzijds en de groeimogelijkheden anderzijds, komen tot uiting in respectievelijk het Europees Semester⁹ en de Nationale Hervormingsprogramma's¹⁰ die beide deel uitmaken van Europa 2020.

⁸ EUROPESE RAAD, *Conclusies van de Europese Raad van 24-25 maart 2011*, EUCO 10/11, Brussel, 20 april 2011, 29-30.

⁹ Zie voor meer info: EUROPESE COMMISSIE, *Toetsing van de vooruitgang via het Europees Semester*, 11.08.2011. [http://ec.europa.eu/europe2020/tools/monitoring/index_nl.htm]

¹⁰ Zie voor meer info: [http://ec.europa.eu/europe2020/who-does-what/member-states/index_nl.htm].

4. CONCLUSIE

De Raden gaan akkoord met het ontwerp van instemmingsdecreet met het Europees Stabiliteitsmechanisme. Ze formuleren hierbij twee opmerkingen. Enerzijds vragen ze de Vlaamse Regering om werk te maken van intra-Belgische afspraken over de betrokkenheid van Vlaanderen bij de besluitvorming in de Europese Raad. Ze suggereren ook om de adviesraden frequenter en sneller te raadplegen over belangrijke Europese dossiers. Specifiek voor het ESM wijzen ze op het belang van de compatibiliteit van de macro-economische aanpassingsprogramma's die door het ESM vereist worden en andere eisen en toezicht van de EU op het economisch en budgettair beleid van de lidstaten. De impact van dit Europees toezicht op het beleid van de lidstaten zal in de toekomst nog toenemen.

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

Hoogachtend,

(getekend)

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter

(getekend)

Freddy Evens
Secretaris

Namens de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen,

(getekend)

Caroline Copers
Voorzitter

(getekend)

Pieter Kerremans
Administrateur-generaal